

S. AUR. AUGUSTINI

HIPPONENSIS EPISCOPI

EXPOSITIO

QUARUMDAM PROPOSITIONUM

EX EPISTOLA

AD ROMANOS.

LIBER UNUS¹.

Sensus hi sunt in Epistola ad Romanos Pauli apostoli². Primo omnium ut quisque intelligat in hac Epistola quaestionem versari operum legis et gratiae.

I. Quod autem ait : « Secundum Spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorum³, » id est, quia Spiritus donum acceperunt post ejus resurrectionem : mortuorum vero resurrectionem memorat, quia in ipso omnes crucifixi sumus, et resurreximus.

II. Quod autem dicit : « Ut gratiam vobis spiritalem » impertiar⁴ : » dilectionem scilicet Dei, et proximi, ut per charitatem Christi Gentibus in Evangelium vocatis minime inviderent.

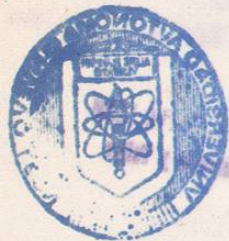
¹ Scriptus circiter Christi an. 394. Scilicet Augustino adhuc presbytero. —

² Vide Retract. lib. 1, cap. 23. — ³ Rom. 1, 4. — ⁴ Ibid. 11. —

007981

FONDO EMETERIO
VALVERDE Y TELLEZ

Biblioteca Universitaria
Alcala de Henares

44671

III. Quod autem dicit : « Revelatur ira Dei de cœlo su- » per omnem impietatem ¹, etc. » ait enim et Salomon de sapientibus : « Si enim tantum potuerunt scire, ut pos- » sent æstimare sæculum, quomodo ipsius mundi Domi- » num et creatorem non facilius invenerunt ² ? » Sed quos arguit Salomon, non cognoverunt per creaturam creato- rem : quos autem arguit Apostolus, cognoverunt, sed gra- tias non egerunt, et dicentes se esse sapientes, stulti facti sunt, et ad colenda simulacra deciderunt ³. Nam sapientes Gentium quod invenerint Creatorem, manifeste idem Apos- tolus, cum Atheniensibus loqueretur, ostendit. Cum enim dixisset : « Quia in ipso vivimus et movemur, et sumus ⁴ : » addidit : « Sicut et quidam secundum vos dixerunt. » Hac autem intentione prius arguit impietatem Gentium, ut ex hac probet etiam ad gratiam posse pertingere conversos. Injustum est enim, ut pœnam subeant impietatis, et præ- mium fidei non accipiant.

IV. Quod autem dicit : « Cognoscentes Deum, non ut » Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt ⁵, » hoc caput est peccati, de quo dictum est, initium omnis peccati superbia. Qui si gratias egissent Deo, qui dederat hanc sa- pientiam, non sibi aliquid tribuissent cogitationibus suis ⁶. Quapropter in desideria cordis sui traditi sunt a Domino, ut facerent quæ non convenirent.

V. Quod autem dicit : « Tradidit ⁷, » intelligitur, di- misit in desideria cordis eorum. Mercedem autem mu- tuam dicit recepisse de Deo, ut traderentur in desideria cordis sui.

VI. Quod autem demum dicit : « Tradidit illos Deus in » reprobam mentem, » etc., « repletos, ait, omni iniqui- » tate ⁸, » datur intelligi, ad nocendum pertinere ista,

¹ Rom. I, 18. — ² Sap. XIII, 9. — ³ Rom. I, 21. — ⁴ Act. XVII, 28. — ⁵ Rom. I, 21. — ⁶ Eccli. X, 15. — ⁷ Rom. I, 24. — ⁸ Ibid. 28.

quæ nunc dicit, id est, facinora. Superius autem dicebat de corruptelis, quæ flagitia nominantur, ex quibus ad fa- cinora pervenitur : quoniam quisque perniciosam dulce- dinem flagitiorum sequens, dum impediens personas remove conatur, pergit in facinus. Sic distinctus est etiam ille locus in Sapientia Salomonis, ubi cum enume- rasset superiora flagitia, ait : « Circumveniamus paupe- » rem justum, quoniam inutilis est nobis ¹, » etc.

VII et VIII. Quod autem dicit : « Non solum qui ea fa- » ciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus ², » signi- ficat quia quæcumque fecerunt, non inviti, sed cum ad mala facta consentiunt, etiam illa quæ fecerunt appro- bant : et ideo de perfectis jam peccatis dicit : « Propterea » inexcusabilis es, o homo omnis qui judicas ³. Omnis » autem cum dicit, subintrat jam ut monstret non solum Gentilem, sed etiam Judæum, qui secundum Legem vo- lebat judicare de Gentibus.

IX. Quod autem dicit : « Thesaurizas tibi iram in die » iræ ⁴, » iram Dei ubique loquitur pro vindicta. Idcirco ait : « Justi judicii Dei. » Notandum autem, quia ira Dei ponitur et in Novo Testamento : quod cum Vetere legunt homines ⁵ qui Legi veteri adversantur, culpandam eam putant : cum Deus utique sicuti nos perturbationibus non subjaceat, dicente Salomone : Tu autem Domine virtu- » tum cum tranquillitate judicas ⁶. » Sed ira, ut dictum est, in vindictæ significatione ponitur.

X. Quod autem dicit : « Contestante conscientia illo- » rum ⁷, » secundum illud loquitur Joannis apostoli quo ait : « Dilectissimi, si cor nostrum nos reprehenderit, ma- » jor est Deus conscientia nostra ⁸, » etc.

¹ Sap. II, 12. — ² Rom. I, 32. — ³ Id. II, 1. — ⁴ Ibid. 6. — ⁵ Mani- chæi. — ⁶ Sap. XXII, 18. — ⁷ Rom. II, 15. — ⁸ I Joan. III, 20.

XI. Quod autem dicit : « Spiritu , non littera ¹ , » hoc est , ut secundum spiritum , non secundum quod habet littera , Lex intelligatur : quod utique contigit illis , qui circumcisionem magis carnaliter quam spiritaliter acceperunt.

XII. Quod autem dicit : « Cujus laus non ex hominibus , sed ex Deo ² , illi convenit quod ait : « Qui in se creto Judæus est. »

XIII-XVIII. Quod autem dicit : « Quia non justificabitur in Lege omnis caro coram illo , per Legem enim » cognitio peccati ³ , » et cætera similia , quæ quidam putant in contumeliam Legis objicienda , sollicitè satis legenda sunt , ut neque Lex ab Apostolo improbata videatur , neque homini arbitrium liberum sit ablatum. Itaque quatuor istos gradus hominis distinguamus , ante Legem , sub Lege , sub gratia , in pace. Ante Legem , sequimur concupiscentiam carnis : sub Lege , trahimur ab ea : sub gratia , nec sequimur eam , nec trahimur ab ea : in pace , nulla est concupiscentia carnis. Ante Legem ergo non pugnamus ; quia non solum concupiscimus et peccamus , sed etiam approbamus peccata : sub Lege pugnamus , sed vincimur ; fatemur enim mala esse quæ facimus , et faciendo mala esse , utique nolumus facere , sed quia nondum est gratia , superamur. In isto gradu ostenditur nobis quomodo jaceamus , et dum surgere volumus et cadimus , gravius affligimur. Inde hic dicitur : « Lex subintravit , ut abundaret delictum ⁴ . » Inde et quod nunc positum est , « Per Legem enim cognitio peccati ⁵ . » Non enim ablatio peccati est ; quia per solam gratiam aufertur peccatum. Bona est ergo Lex , quia ea vetat quæ vetanda sunt , et ea jubet quæ jubenda sunt. Sed cum quisque illam viribus suis se putat implere , non per gratiam libe-

¹ Rom. II, 29. — ² Ibid. — ³ Id. III, 20. — ⁴ Id. V, 20. — ⁵ Id. III, 20.

ratoris sui , nihil ei prodest ista præsumptio : imo etiam tantum nocet , ut et vehementiori peccati desiderio rapiatur , et in peccatis etiam prævaricator inveniatur. « Ubi » enim non est Lex , nec prævaricatio ¹ . » Sic ergo jacens cum se quisque cognoverit , per se ipsum surgere non valere , impleret Liberatoris auxilium. Venit ergo gratia quæ donet peccata præterita , et conantem adjuvet , et tribuat charitatem justitiæ , et auferat metum. Quod cum fit , tamen si desideria quædam carnis , dum in hac vita sumus , adversus spiritum nostrum pugnant , ut eum ducant in peccatum , non tamen his desideriis consentiens spiritus , quoniam est fixus in gratia et charitate Dei , desinit peccare. Non enim in ipso desiderio pravo , sed in nostra consensione peccamus. Ad hoc valet quod dicit idem Apostolus : « Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore » ad obediendum desideriis ejus ² . » Hinc enim ostendit esse desideria , quibus non obediendo peccatum in nobis regnare non sinimus. Sed quoniam ista desideria de carnis mortalitate nascuntur , quæ trahimus ex primo peccato primi hominis , unde carnaliter nascimur ; non finientur hæc nisi resurrectione corporis immutationem illam , quæ nobis promittitur , meruerimus , ubi perfecta pax erit , cum in quarto gradu constituemur. Ideo autem perfecta pax , quia nihil nobis resistet , non resistantibus Deo. Hoc est quod dicit Apostolus : « Corpus quidem mortuum est » propter peccatum , spiritus autem vita est propter justitiam. Si ergo Spiritus ejus qui suscitavit Jesum a mortuis , habitat in vobis ; qui suscitavit Christum Jesum » a mortuis , vivificabit et mortalia corpora vestra per inhabitantem Spiritum ejus in vobis ³ . » Liberum ergo arbitrium perfecte fuit in primo homine , in nobis autem ante gratiam non est liberum arbitrium ut non peccemus ,

¹ Rom. IV, 15. — ² Id. VI, 12. — ³ Id. VIII, 10, 11.

sed tantum ut peccare nolimus. Gratia vero efficit, ut non tantum velimus recte facere, sed etiam possimus; non viribus nostris, sed Liberatoris auxilio, qui nobis etiam perfectam pacem in resurrectione tribuet, quæ pax perfecta bonam voluntatem consequitur. « Gloria enim in » excelsis Deo, et in terra pax hominibus bonæ voluntatis¹. »

XIX. Quod autem dicit: « Legem ergo evacuamus per » fidem? Absit: sed Legem statuimus², » id est, firmamus. Sed quemadmodum firmanda erat Lex, nisi per justitiam? Justitiam autem quæ est per fidem: quia ea ipsa quæ non poterant impleri per Legem, per fidem impleta sunt.

XX. Quod autem ait: « Si enim Abraham ex operibus » justificatus est, habet gloriam, sed non apud Deum³, » hoc est, quia Abraham sine Lege dum non ex operibus Legis gloriam conquirat, quasi suis viribus Legem impleat, cum adhuc Lex ista data non esset, Dei illa gloria, non sua est. Non enim merito sui tanquam ex operibus, sed Dei gratia fide justificatus est.

XXI. Quod autem ait: « Et autem qui operatur, merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum » debitum⁴, » dixit quemadmodum homines hominibus reddant mercedem. Nam Deus per gratiam dedit, ut per fidem juste viverent, id est, bene operarentur. Quod ergo bene operamur jam accepta gratia, non nobis, sed illi tribuendum est, qui per gratiam nos justificavit. Nam si debitam mercedem vellet reddere, poenam redderet debitam peccatoribus.

XXII. Quod autem ait: « Qui justificat impium⁵, » hoc » est ex impio pium facit, ut de cætero in ipsa pietate

¹ Luc. II, 14. — ² Rom. III, 31. — ³ Id. IV, 2. — ⁴ Ibid. 4. — ⁵ Ibid. 5.

» permaneat atque justitia; quia ideo justificatus est ut justus sit, non ut peccare sibi licere arbitretur.

XXIII. Quod autem ait: « Lex enim iram operatur¹, vindictam significat, et ad illum gradum pertinet, cum est quisque sub Lege.

XXIV. Quod autem ait: « Ante Deum qui credidit², » significavit fidem interiore homine esse in conspectu Dei; non in ostentatione hominum, sicuti est carnis circumcisio.

XXV. Quod autem ait de Abraham: Dans gloriam » Deo³, » adversus illos positum est, qui gloriam suam de operibus Legis coram hominibus quærebant.

XXVI. Quod autem ait: « Non solum autem, sed et » gloriamur in tribulationibus⁴, » et cætera gradatim perducit usque ad charitatem Dei, quam charitatem dum dicit nos habere per donum Spiritus, monstrat illa omnia quæ possemus nobis tribuere, Deo esse tribuenda, qui per Spiritum sanctum gratiam dare dignatus est.

XXVII et XXVIII. Quod autem ait: « Usque ad Legem enim peccatum in mundo fuit⁵, » intelligendum est quousque veniret gratia. Contra eos enim dictum est, qui arbitrantur per Legem auferri potuisse peccata. Dicit autem Apostolus, manifestata esse peccata per Legem, non autem ablata, cum dicit: « Peccatum autem non de » putabatur, cum Lex non esset⁶. » Non enim ait, non erat: sed, « non deputabatur. » Neque cum Lex data est, ablatum est; sed deputari cœpit, id est, apparere. Non ergo putemus, « usque ad Legem, » ita dictum esse, quasi jam sub Lege non esset peccatum: sed sic dictum est: « usque ad Legem, » ut totum Legis tempus annumeres usque ad finem Legis, quod est Christus.

¹ Rom. IV, 15. — ² Ibid. 17. — ³ Ibid. 20. — ⁴ Id. V, 3. — ⁵ Ibid. 13. — ⁶ Ibid.

XXIX. Quod autem ait : « Sed regnavit mors ab Adam » usque ad Moysen , et in iis qui non peccaverunt in similitudinem prævaricationis Adæ¹, » duobus modis distinguitur : aut, « In similitudinem prævaricationis Adæ » regnavit mors ; » quia et qui non peccaverunt , ex origine mortalitatis Adam , mortui sunt. Aut certe « Regnavit mors , et in his qui non in similitudinem prævaricationis Adæ peccaverunt, » sed ante Legem peccaverunt ; ut illi peccasse intelligantur in similitudinem prævaricationis Adæ, qui Legem acceperunt ; quia et Adam accepta præcepti lege peccavit. Sane etiam id quod dictum est : « usque ad Moysen, » totum tempus Legis intelligendum est. Forma autem futuri dictus est Adam, sed a contrario : ut quomodo per illum mors , sic per Dominum nostrum vita. Quod autem ait : « Sed non sicut delictum , ita » est donatio², » duobus modis donatio præcellit , vel quod multo magis abundat gratia, quia utique in æternum per illam vivitur ; temporaliter autem per mortem Adæ mors regnavit : vel quod unius delicti condemnatione mors multorum facta est per Adam , per Dominum autem nostrum Jesum Christum multorum delictorum donatione data gratia in vitam æternam. Aliam vero differentiam sic explicat, dicens : « Et non sicut per unum » peccantem , ita est et donum. Nam iudicium quidem » ex uno in condemnationem : gratia autem ex multis » delictis , ad justificationem³. Ex uno » ergo quod dictum est , subauditur, delicto ; quia sequitur : « gratia autem » ex multis delictis. » Ergo hæc differentia est, quod in Adam unum delictum damnatum est, a Domino autem multa donata sunt. Quod ergo sequitur, ambas istas differentias tenet, ut explicetur sic : « Si enim ob unius delictum mors regnavit per unum, multo magis qui abun-

¹ Rom. v, 14. — ² Ibid. 17. — ³ Ibid. 15.

» dantiam gratiæ et justitiæ accipiunt, in vita regnabunt » per unum Jesum Christum. » Quod ergo dixit : « Multo » magis regnabunt⁴, » ad vitam æternam pertinet : quod autem dixit : « Abundantiam gratiæ accipiunt, » ad donationem multorum pertinet delictorum. Post explicatas autem has differentias, redit ad formam unde cœperat, cujus ordinem suspenderat ; cum diceret : « Sicut enim per unum hominem peccatum intravit in hunc mundum, » et per peccatum mors². » Ad quod nunc redit, cum dicit : « Itaque sicut per unius delictum in omnes homines ad condemnationem, ita et per unius justificationem in omnes homines ad justificationem vitæ. Sicut » enim per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi, ita et per unius obedientiam iusti » constituentur multi³. » Hæc est forma futuri Adam, de qua superius loqui cœperat, et ejus aliquas differentias interponens distulerat ordinem, ad quem nunc redeundo conclusit, dicens : « Itaque sicut per unius delictum in omnes homines, » etc.

XXX. Quod autem ait : « Lex subintravit ut abundaret » delictum⁴, » ipso verbo satis significavit nescisse Judæos qua dispensatione Lex data sit. Non enim data est quæ posset vivificare ; quia gratia vivificat per fidem : sed data est Lex ad ostendendum quantis quamque artis vinculis peccatorum constringerentur qui de suis viribus ad implendam justitiam præsumebant. Sic abundavit peccatum, cum et concupiscentia ex prohibitione ardentior facta est, et peccantibus contra Legem prævaricationis crimen accessit. Quod intelligit qui secundum gradum in illis quatuor gradibus considerat⁵.

XXXI. Quod autem ait : « Quid ergo dicebimus ? Per-

¹ Rom. v, 17. — ² Ibid. 12. — ³ Ibid. 18, 19. — ⁴ Ibid. 20. — ⁵ Vide supra Prop. xii.

» manebimus in peccato, ut gratia abundet? Absit. Qui » mortui sumus peccato, quomodo vivemus in eo¹? » Hinc ostendit de præteritis peccatis factum esse ut donarentur, et in eo superabundasse gratiam, ut præterita peccata dimitterentur. Ergo quisquis adhuc quærit augmenta peccati, ut augmentum gratiæ sentiat, non intelligit se id agere, ut nihil in eo gratia operetur. Opus enim gratiæ est, ut moriamur peccato.

XXXII-XXXIV. Quod autem ait: « Hoc scientes, quia » vetus homo noster simul crucifixus est, ut evacuaretur » corpus peccati², » refertur ad illud quod per Moysen dictum est: « Maledictus omnis qui in ligno pependerit³. » Veteris enim hominis crucifixio significata est in cruce Domini, sicut novi hominis instauratio in resurrectione significata est. Manifestum est, autem secundum eum nos agere veterem hominem, qui maledictus est: propter quem peccatum et de Domino dictum esse nemo ambigit, quod peccata nostra portavit, et peccatum pro nobis fecit, et de peccato condemnavit peccatum⁴. Quid est autem evacuare corpus peccati? Ipse exposuit: « Ut ultra » non serviamus peccato. » Et illud quod ait: « Si mortui sumus cum Christo, » hoc est, Si crucifixi sumus cum Christo. Dicit enim alio loco: « Qui enim Christi Jesu » sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitiis et concupiscentiis⁵. » Non ergo Domino maledixit Moyses, sed quid ostenderet ejus crucifixio prophetavit.

XXXV. Quod autem ait: « Peccatum enim in vobis » non dominabitur, non enim estis sub Lege, sed sub » gratia⁶, » utique ad tertium illum gradum jam pertinet, ubi homo jam mente servit Legi Dei, quamvis carne serviat legi peccati⁷. Non enim obaudit desiderio peccati,

¹ Rom. vi, 1, 2. — ² Ibid. 6. — ³ Deut. xxi, 23. — ⁴ Isai. lxxi, 11. — ⁵ Galat. v, 24. — ⁶ Rom. vi, 14. — ⁷ Id. vii, 25.

quamvis adhuc sollicitent concupiscentiæ, et provocent ad consensionem, donec vivificetur etiam corpus, et absorbeatur mors in victoriam¹. Quia ergo non consentimus desideriis pravis, in gratia sumus, et non regnat peccatum in nostro mortali corpore²: et omnino ex illo loco ubi ait: « Qui mortui sumus peccato, quomodo vivemus » in eo³? » eum describit, qui est sub gratia constitutus. Cui autem dominatur peccatum, quamvis velit peccato resistere, adhuc sub Lege est, nondum sub gratia.

XXXVI. Quod autem dicit: « Mulier enim sub viro » vivo marito, vineta est legi, si autem mortuus fuerit » vir ejus, evacuata est a lege viri⁴, » etc. animadvertendum est, istam similitudinem in hoc differre ab ea re, propter quam adhibita est, quod hic virum dicit mori, ut mulier nubat cui volet, liberata utique a lege viri: ibi autem cum constituat animam quasi mulierem, virum autem quasi passiones peccatorum, quæ operantur in membris, ut fructum ferant morti, id est, ut tali conjugio proles digna nascatur; et Lex⁵ quæ data est non ad auferendum peccatum, vel ad liberationem a peccato, sed ad ostendendum peccatum ante gratiam; per quod factum est, ut sub Lege positi vehementiori desiderio peccandi raperentur, et amplius etiam prævaricatione peccarent: cum ergo et ibi tria sint, anima tanquam mulier, passiones peccatorum tanquam vir, et Lex tanquam lex viri, non ibi tamen peccatis mortuis, tanquam viro mortuo, liberari animam dicit; sed ipsam animam mori peccato, et liberari a Lege, ut sit alterius viri, id est Christi, cum mortua fuerit peccato, quamvis adhuc quasi vivente ipso peccato: quod fit cum adhuc manentibus in nobis desideriis et incitamentis quibusdam ad peccandum, non

¹ I Cor. xv, 54. — ² Rom. vi, 12. — ³ Ibid. 2. — ⁴ Id. vii, 2. — ⁵ Forte et legem viri quasi Legem quæ, etc.

obedimus tamen, neque consentimus, mente servientes legi Dei; quia mortui sumus peccato¹. Morietur autem et peccatum, cum reformatio corporis in resurrectione facta fuerit, de qua post dicit: « Vivificabit et mortalia corpora » vestra, propter Spiritum manentem in vobis². »

XXXVII. Quod autem dicit: « Occasione autem accepta » peccatum per mandatum operatum est in me omnem » concupiscentiam³, » intelligendum est non omnem fuisse concupiscentiam, antequam prohibitione aucta esset. Augetur enim prohibitione concupiscentia, quando deest gratia liberantis: ideo nondum est omnis antequam prohibeatur: cum autem prohibita fuerit, desistente, ut diximus, gratia, tantum crescit concupiscentia, ut ita in suo genere omnis, id est consummata fiat, ut etiam contra Legem fiat, et praevaricatione crimen accumularet.

Quod autem dicit: « Sine Lege enim peccatum mortuum est⁴, » non quia non est, dixit « mortuum est, » sed quia latet: quod in consequentibus manifestat, cum dicit: « Sed peccatum ut appareat peccatum, per bonum » mihi operatum est mortem⁵. » Bona est enim Lex: sed sine gratia ostendit tantummodo peccata, non tollit.

XXXVIII. Quod autem ait: « Ego autem vivebam aliter » quando sine Lege⁶, » intelligendum est, vivere mihi videbar; quia ante mandatum latebat peccatum. Et quod ait: « Adveniente autem mandato, peccatum revixit; ego » autem mortuus sum⁷, » intelligendum est, peccatum apparere coepit, ego autem mortuum me esse cognovi.

XXXIX. Quod autem ait: « Peccatum enim occasione » accepta per mandatum fefellit me, et per illud occidit⁸, » ideo dictum est, quia desiderii prohibiti fructus dulcior est. Unde etiam quaecumque peccata occulte fiunt,

¹ Rom. vii, 25. — ² Id. viii, 11. — ³ Id. vii, 8. — ⁴ Ibid. — ⁵ Ibid. 13. — ⁶ Ibid. 9. — ⁷ Ibid. 10. — ⁸ Ibid. 11.

dulciora sunt: quamvis mortifera ista dulcedo sit. Inde est quod apud Salomonem fallacis doctrinae imagine sedens mulier, et invitans ut ad se veniant insipientes, scribitur dicere: « Panes occultos libenter edite, et aquam » furtivam dulcem bibite¹. » Ista dulcedo est occasio per mandatum inventa peccati: quae cum appetitur, utique fallit, et in majores amaritudines vertit.

XL. Quod autem ait: « Quod ergo bonum est, mihi » factum est mors? Absit: sed peccatum ut appareat peccatum, per bonum mihi operatum est mortem², » hic evidenter ostendit, quod superius dixerat: « Sine Lege » enim peccatum mortuum est³, » ideo dixisse, quia latet: quando quidem nunc dicit, non illud bonum, id est, Legem factam sibi esse mortem, sed peccatum operatum esse mortem per bonum Legis, id est, ut appareret peccatum quod latebat sine Lege. Tunc enim se mortuum quisque cognoscit, cum illud quod recte praecipit esse confitetur, implere non potest; et praevaricationis crimine amplius peccat, quam si non prohiberetur. Hoc est quod in consequentibus dicit: « Ut fiat supra modum peccator » aut peccatum per mandatum⁴: » quod ante mandatum minus erat; quia ubi non est lex, nec praevaricatio.

XLI. Quod autem ait: « Scimus quia Lex spiritalis est, » ego autem carnalis sum⁵, » satis ostendit non posse impleri Legem, nisi ab spiritalibus, quales facit gratia Dei⁶. Similis enim quisque factus ipsi Legi, facile implet quod praecipit; nec erit sub illa, sed cum illa: is est autem qui jam non capitur temporalibus bonis, nec terretur temporalibus malis.

XLII. Quod autem ait: « Venumdatus sub peccato⁷, » intelligendum est, quod unusquisque peccando animam

¹ Prov. ix, 17. — ² Rom. vii, 13. — ³ Ibid. 8. — ⁴ Ibid. 13. — ⁵ Ibid. 14. — ⁶ 1 Retract. xxiii. — ⁷ Rom. vii, 14.

suam diabolo vendit, accepta tanquam pretio dulcedine temporalis voluptatis. Unde et Dominus Redemptor noster dictus est, quia hoc modo quo dictum est, venditi eramus.

XLIII. Quod autem ait: « Quod enim operor, ignoro¹, » potest videri minus intelligentibus, contrarium esse illi sententiæ qua dixit: « Peccatum ut appareat peccatum, » per bonum mihi operatum est mortem². » Quomodo enim appareat, si ignoratur? Sed « ignoro, » sic dictum est hoc loco, ut intelligatur, non approbo. Quomodo enim tenebræ non videntur, sed lucis comparatione sentiuntur; hoc est autem sentire tenebras, quod non videre: sic et peccatum, quia non illustratur luce justitiæ, non intelligendo dignoscitur, sicuti tenebras dictum est non videndo sentiri. Et ad hoc pertinet quod in Psalmo dicitur: « Delicta quis intelligit³?

XLIV. Quod autem ait: « Non enim quod volo hoc » ago: sed quod nolo hoc facio. Si autem quod nolo hoc » facio, consentio Legi, quoniam bona est⁴, » satis quidem Lex ab omni criminatione defenditur: sed cavendum, ne quis arbitretur his verbis auferri nobis liberum voluntatis arbitrium, quod non ita est. Nunc enim homo describitur sub Lege positus ante gratiam. Tunc enim peccatis vincitur, dum viribus suis juste vivere conatur sine adiutorio liberantis gratiæ Dei. In libero autem arbitrio habet ut credat Liberatori, et accipiat gratiam, ut jam illo qui eam donat liberante et adjuvante non peccet; atque ita desinat esse sub Lege, sed cum Lege vel in Lege, implens eam charitate Dei, quod timore non poterat.

XLV. Quod autem ait: « Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, et captivan-

¹ Rom. vii, 15. — ² Ibid. 13. — ³ Psal. xviii, 13. — ⁴ Rom. vii, 19, 20.

» tem me sub lege peccati quæ est in membris meis¹, » legem peccati dicit, qua quisque carnali consuetudine implicatus astringitur. Hanc repugnare ait legi mentis suæ, et se captivare sub lege peccati: unde intelligitur ille homo describi², qui nondum est sub gratia. Si enim repugnaret tantum consuetudo carnalis, et non captivaret, non esset damnatio. In eo enim est damnatio, quod obtemperamus et servimus desideriis pravis carnalibus. Si autem existant, et non desint talia desideria, non tamen his obediamus; non captivamur, et sub gratia jam sumus, de qua loquetur cum exclamaverit et imploraverit Liberatoris auxilium, ut possit per gratiam charitas, quod per Legem timor non poterat, Dixit enim: « Infelix ego » homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus³? » Et subiecit: « Gratia Dei per Jesum Christum Dominum » nostrum. » Deinde incipit describere hominem sub gratia constitutum: qui tertius gradus est illorum quatuor quos superius distinximus⁴.

XLVI. Ad hunc gradum jam pertinet quod statim subjungit: « Igitur ego ipse mente servio Legi Dei, carne » autem legi peccati⁵: » quia licet existentibus desideriis carnalibus, jam non servit consentiendo ad faciendum peccatum, qui sub gratia constitutus mente servit Legi Dei, carne autem legi peccati. Legem autem peccati dicit ex transgressione Adæ conditionem mortalem, qua mortales facti sumus. Ex hac enim labe carnis concupiscentia carnalis sollicitat, et secundum hanc dicit alio loco: « Fui- » mus et nos natura filii iræ, sicut et cæteri⁶. »

XLVII. Quod autem dicit: « Nulla ergo condemnatio » est nunc his qui sunt in Christo Jesu⁷, » satis ostendit condemnationem non esse, si existant desideria carnalia,

¹ Rom. vii, 23. — ² 1 Retract. xxiii, n. 1. — ³ Rom. vii, 24. — ⁴ Prop. xlii. — ⁵ Rom. vii, 25. — ⁶ Ephes. ii, 3. — ⁷ Rom. viii, 1.